ધોરણ - ૧૦

વિષય – સંસ્કૃત

સ્વાધ્યાય

પાઠ – 10

त्वमेका भवानी

વિધાર્થીનું નામ :

શાળાનું નામ :

શિક્ષણ સાગર · The King of Education · shikshansagar.com

[illegible]મ્બિકા ભવાનિ

Page
Date

1) સ્તુતિ કરવા માટેના સાધનરૂપ પદ્યોને શું કહે છે ?
→ સ્તોત્ર

2) પદ્યમાં કેટલા શ્લોકોની સંખ્યા હોઈ શકે છે ?
→ એક થી આઠ

3) કોના સ્તોત્રો જગપ્રસિદ્ધ છે ?
→ આદિ શંકરાચાર્યના

4) પ્રસ્તુત પદ્યમાં કોની વંદના કરવામાં આવી છે ?
→ જગદંબા

5) મંદિર ભુવનમાં સ્તોત્રોનો ઉપયોગ ક્યાં જોવા મળે છે ?
→ કર્મકાંડ

(i) શબ્દાર્થ

તાત - પિતા
બન્ધુ - ભાઈ
દાતા - આપનાર
ભર્તા - પતિ
જાયા - પત્ની
વૃત્તિ - પ્રવૃત્તિ
ગતિસ્ત્વ - તારી તરફ ગતિ કરું છું.

અનુવાદ :
હે જગદંબા ભવાની મારો કોઈ પિતા કે માતા નથી. મારે કોઈ ભાઈ પણ નથી અને મારો કોઈ દાતાર નથી. મારે કોઈ પુત્ર કે પુત્રી

Scanned with OKEN Scanner

શિક્ષણ સાગર · The King of Education · shikshansagar.com

નથી મારે કોઈ આધાર પણ નથી, મારે કોઈ પત્ની પણ નથી અને મારામાં વિદ્યાનું જ્ઞાન પણ નથી અને મારામાં કોઈ આચરણ કે કાર્ય નથી બસ મારી ગતિ તો ફક્ત તારા તરફ છે.

2) શબ્દાર્થ

ધ્યાનયોગ :- કોઈપણ ઈષ્ટદેવની આરાધના કરવા માટે કરવામાં આવતી પૂજા, અર્ચના કે આરાધના

તન્ત્ર :- વશીકરણ, સાધના

ન્યાસયોગ - શરીરના વિવિધ અંગો દ્વારા વિવિધ દેવતાઓના વાસને

અનુવાદ :

હે મા ! હું દાન પણ ભણતો નથી અને ધ્યાનયોગ પણ ભણતો નથી હું તંત્ર, સ્તોત્ર કે મંત્ર કશું પણ ભણતો નથી. હું પૂજા કે ન્યાસયોગ પણ ભણતો નથી મારું તો તું એક જ રક્ષણ છે મારી તુ એક ગતિ છે.

3) શબ્દાર્થ

ભયમ - એકરૂપતા મનની સ્થિતિ - ધ્યાનાસ્ત

અનુવાદ :

હે મા હું પુણ્ય પણ ભણતો નથી અને તીર્થ પણ ભણતો નથી. હું સંસારમાંથી મોક્ષ કે ગતિ કંઈ પણ ભણતો નથી હું કોઈપણ પ્રકારની ભક્તિ કે વ્રત પણ ભણતો નથી મારી તો તું એક માત્ર શરણું છે.

Scanned with OKEN Scanner

શિક્ષણ સાગર · The King of Education · shikshansagar.com

Page
Date

મારા તું એક જ ગતિ છે

④ શબ્દાર્થ

विषाद - દુઃખ
प्रमाद - આળસ
अनल - આગ
अरण्य - જંગલ
मां प्रपाहि - મારી રક્ષા કરો

અનુવાદ

મુશ્કેલીમાં, દુઃખોમાં, આળસમાં, પ્રવાસમાં, જળમાં અને અગ્નિમાં પર્વત પર તથા દુશ્મનોની વચ્ચે જંગલમાં અને તારા શરણમાં બધે જ તું મારું રક્ષણ કરજે કેમ કે મારું તો તું એક જ શરણું છે મારો તું એકમાત્ર ગતિ છે

⑤ શબ્દાર્થ

दरिद्र - ગરીબ
जरा - મૃત્યુ
वक्त्र - મુખ
प्रणष्ट :- નાશ પામેલ
विपत्त :- આકુલ

Scanned with OKEN Scanner

શિક્ષણ સાગર · The King of Education · shikshansagar.com

Page
Date

અનુવાદ :

હે મા હું તો અનાથ છુ અને ખુબ જ ગરીબ છુ. હે મા હું ઘસાઈ ગયેલો કંગાળ છુ અને હંમેશા જડ મુખવાળો છું. હું મુશ્કેલીમાં પ્રવેશી વિનાશ પામેલો છુ કેમ કે મારું તુ એક જ શરણું અને એક જ ગતિ છે

स्वाध्याय

प्र.1.

1) 'वृत्तिः' इति शब्दस्य कः अर्थः ?
→ जीवनचर्या

2) कुत्र प्रविष्टस्य भक्तस्य भवानी एका एव गतिः वर्तते ?
→ विपत्तौ

3) 'भवानि' इति ...... अस्ति ।
→ संबोधनपदम्

4) न जानामि .... भयं वा कदाचित् ।
→ मुक्तिम्

5) गतिस्त्वं .... भवानि ।
→ त्वमेका

Scanned with OKEN Scanner

શિક્ષણ સાગર · The King of Education · shikshansagar.com

Page
Date

प्र.3.

1) अहं ध्यानयोगं न जानामि ।
→ अहं किम् न जानामि ?

2) मम वृत्तिः नास्ति ।
→ मम का नास्ति ?

3) अरण्ये सदा मां प्रपाहि ।
→ कुत्र सदा मां प्रपाहि ?

प्र.4.

1) अनाथः - न विद्यते नाथः यस्य सः - नञ् बहुव्रीहि समासः

2) शत्रुमध्ये - शत्रूणाम् मध्ये - षष्ठी तत्पुरुष समासः

3) जाड्यवक्त्रः - जाड्यं वक्त्रं यस्य सः - बहुव्रीहि समासः

4) ध्यानयोगम् - ध्यानस्य योगः, तम् - षष्ठी तत्पुरुष समासः

प्र.5.

1) ભક્ત પોતાના કયા કયા સ્વજનને છોડીને માતાને પોતાની એકમાત્ર ગતિ માને છે?
→ ભક્ત પોતાના માતા-પિતા, બંધુ, પુત્ર-પુત્રી, સેવક, સ્વામી કે પત્નીને છોડીને ભવાની માતાને પોતાની એકમાત્ર ગતિ માને છે.

Scanned with OKEN Scanner

2) ભક્ત શું શું નથી જાણતો ?
→ ભક્ત દાન કરવાનું જાણતો નથી; તે ધ્યાનયોગ, તંત્ર, સ્તોત્ર અને મંત્ર જાણતો નથી; તે પૂજાની પદ્ધતિને તથા ન્યાસયોગને જાણતો નથી. વળી, તે પુણ્ય, તીર્થ, મોક્ષ કે બ્રહ્મમાં લીન થવાની વિધિ જાણતો નથી. તે ભક્તિ અને વ્રત પણ જાણતો નથી.

3) કઈ કઈ પરિસ્થિતિમાં ભક્ત માતાને રક્ષણ કરવા પ્રાર્થે છે ?
→ ભક્ત માતા ભવાનીને આ વિકટ પરિસ્થિતિઓમાં પોતાનું રક્ષણ કરવા પ્રાર્થે છે: વાદવિવાદમાં, દુઃખમાં, આળસમાં, મુસાફરીમાં, પાણીમાં, અગ્નિમાં, પર્વત પર, શત્રુઓની વચ્ચે અને વનમાં હિંસક જનાવરો વચ્ચે.

4) 'अनाथो दरिद्रो...' શ્લોકમાં ભક્ત પોતાને માટે કયાં વિશેષણો વાપરે છે?
→ 'अनाथो दरिद्रो...' શ્લોકમાં ભક્ત પોતાને માટે આ વિશેષણો વાપરે છે: અનાથ, દરિદ્ર, ઘડપણ અને રોગોથી ઘેરાયેલો, ખૂબ જ ક્ષીણ અને કંગાળ થયેલો, મુખ પર જડતાવાળો, આપદ્ગ્રસ્ત અને નષ્ટભ્રષ્ટ થયેલો.

પ્ર. 6.

1) विवादे विषादे ... त्वमेका भवानि ।।

विवादे विषादे प्रमादे प्रवासे
जले चानले पर्वते शत्रुमध्ये ।
अरण्ये शरण्ये सदा मां प्रपाहि
गतिस्त्वं गतिस्त्वं त्वमेका भवानि ।।

2) अनाथो दरिद्रो.... त्वमेका भवानि ॥

अनाथो दरिद्रो जरारोगयुक्तो
महाक्षीणदीन : सदा जाड्यवक्त्र : ।
विपत्तौ प्रविष्ट : प्रणष्ट : सदाऽहं
गतिस्त्वं गतिस्त्वं त्वमेका भवानि ॥

SHIKSHAN SAGAR

(શિક્ષણ સાગર)

એપ્લીકેશન ની વિશેષતા

આ એપ્લીકેશન મુખ્ય ત્રણ વિભાગમાં વહેચવામાં આવી છે .

૧. ટીચર ૨. વિદ્યાર્થી ૩. ટીચર હેલ્પ ડેસ્ક

ટીચર – ઓનલાઈન હાજરી , MDM હાજરી , SAS ગુજરાત , ગુણોત્સવ પોર્ટલ , જ્ઞાનકુંજ પ્રોજેક્ટ , GSHALA લોગીન , આધાર ડાયઝ એન્ટ્રી , શિષ્યવૃત્તિ ઓનલાઈન હાજરી , ખેલ મહાકુંભ એન્ટ્રી , ઈન્સ્પાયર એવોર્ડ એન્ટ્રી , CPF ચેક કરો , ઓનલાઈન PLI – LIC ભરો .

અમારા શિક્ષણ સાગર વોટ્સઅપ ગ્રુપમાં જોઈન થાઓ.

શિક્ષણ સાગર JOIN GROUP

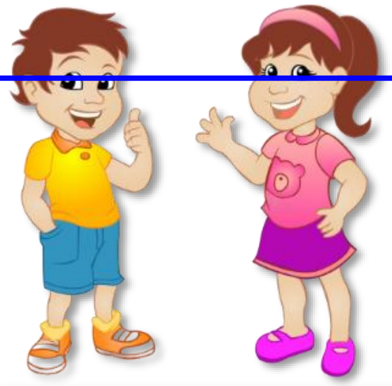

વિદ્યાર્થી – પાઠ્યપુસ્તક , પાઠ આયોજન , શિક્ષક આવૃત્તિ , સ્વ અધ્યયનપોથી , ઓનલાઈન MCQ , યુનિટ ટેસ્ટ , એકમનું સ્વાધ્યાય , MP3 કાવ્ય , અધ્યયન નિષ્પતી , અધ્યયન નિષ્પતી આધારિત પ્રશ્નો , સંદર્ભ સાહિત્ય અને આ બધું પાઠ વાઈઝ

ટીચર હેલ્પ ડેસ્ક – શિક્ષક ઉપયોગી મટેરિયલ્સ , તમારું બનાવેલું મટેરિયલ્સ અમને આપો , તમારે જે મટેરિયલ્સ જોઈએ તે અમને કહો , મૂંઝવણ અને માર્ગદર્શન .

અમારા શિક્ષણ સાગર એપ્લીકેશન પ્લે-સ્ટોર માંથી ડાઉનલોડ કરો.

JOIN શિક્ષણ સાગર APPLICATION